

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2022
9. volební období

52.

USNESENÍ
výboru pro životní prostředí
z 10. schůze
dne 23. června 2022

k dokumentu EU: Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o fluorovaných skleníkových plynech, o změně směrnice (EU) 2019/1937 a o zrušení nařízení (EU) č. 517/2014, COM(2022) 150 final, 8042/22

k dokumentu EU: Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a zrušení nařízení (ES) č. 1005/2009, COM(2022) 151 final, 8048/22

Po úvodním slově vedoucího oddělení technologických zdrojů MŽP Ing. Jakuba Achrrera, zpravodajské zprávě posl. Jana Hofmanna a po rozpravě

výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

- I. **bere na vědomí** návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o fluorovaných skleníkových plynech, o změně směrnice (EU) 2019/1937 a o zrušení nařízení (EU) č. 517/2014, COM(2022) 150 final, 8042/22 a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a zrušení nařízení (ES) č. 1005/2009, COM(2022) 151 final, 8048/22;
- II. **podporuje** stanovisko vlády, které je obsaženo v rámcové pozici;
- III. **pověřuje** předsedkyni výboru, aby o tomto usnesení informovala předsedu výboru pro evropské záležitosti.

Ing. Josef BERNARD v. r.
ověřovatel

Jan HOFMANN v. r.
zpravodaj

Ing. Jan BUREŠ, DBA v. r.
místopředseda

Přezkum pravidel pro fluorované skleníkové plyny a látky poškozující ozónovou vrstvu

Informační podklad k návrhu nařízení o fluorovaných skleníkových plynech, o změně směrnice (EU) 2019/1937 a o zrušení nařízení (EU) č. 517/2014 a k návrhu nařízení o látkách, které poškozují ozónovou vrstvu, a zrušení nařízení (ES) č. 1005/2009

NÁVRH NAŘÍZENÍ

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o fluorovaných skleníkových plynech, o změně směrnice (EU) 2019/1937 a o zrušení nařízení (EU) č. 517/2014

COM(2022) 150 final, číslo Rady 8042/22
Interinstitucionální spis 2022/0099/COD

NÁVRH NAŘÍZENÍ

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o látkách, které poškozují ozónovou vrstvu, a zrušení nařízení (ES) č. 1005/2009

COM(2022) 151 final, číslo Rady 8048/22
Interinstitucionální spis 2022/0100/COD

- **Právní základ:**
Článek 192 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
29. 4. a 4. 5. 2022
- **Datum projednání ve VEZ:**
18. 5. 2022 (1. kolo)

- **Procedura:**
Řádný legislativní postup.
- **Předběžná stanoviska vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datovaná dnem 10. 5. 2022, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 11. 5. 2022 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Bude doplněno po jednání výboru.
- **Odůvodnění a předmět:**

[Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o látkách poškozujících ozonovou vrstvu a o zrušení nařízení \(ES\) č. 1005/2009](#) (dále jen „návrh nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu“) si klade za cíl zajistit komplexnější sledování látek poškozujících ozonovou vrstvu včetně látek, které (dosud) nejsou regulovány; zjednodušit a zefektivnit stávající pravidla za účelem snížení administrativních nákladů; zlepšit jasnost a soudržnost s jinými pravidly EU a přispět tak ke snížení emisí.

[Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o fluorovaných skleníkových plynech, o změně směrnice \(EU\) 2019/1937 a o zrušení nařízení \(EU\) č. 517/2014](#) (dále jen „návrh nařízení o F-plynech“) si klade za cíl vyjasnění a posílení stávajících pravidel za účelem zajištění jejich lepšího prosazování. Zároveň návrh zajišťuje soulad s cíli EU v oblasti klimatu a dlouhodobé dodržování mezinárodních závazků.

Látky poškozující ozonovou vrstvu jsou chemické látky, které po uvolnění často dosahují horních vrstev atmosféry a poškozují ozonovou vrstvu, která chrání zemský povrch před nebezpečným ultrafialovým slunečním zářením. Následkem tohoto poškození je vznik takzvané ozonové díry, která má závažné nepříznivé dopady na lidské zdraví a přírodu. Látky poškozující ozonovou vrstvu jsou také silnými skleníkovými plyny.

Po zákazu používání látek poškozujících ozonovou vrstvu byly tyto látky nahrazeny fluorovanými skleníkovými plyny (nazývanými zkráceně F-plyny). F-plyny jsou chemické látky, které jsou velmi silnými skleníkovými plyny, často tisícinásobně silnějšími než oxid uhličitý (CO₂). Množství emisí těchto látek stoupá právě díky tomu, že nahradily látky poškozující ozonovou vrstvu. Oba typy látek byly, případně stále jsou, používány v každodenním životě, například při chlazení, klimatizaci, izolaci, požární ochraně, v elektrickém vedení a jako hnací média aerosolů.¹

Na mezinárodní úrovni je ochrana ozonové vrstvy upravena [Vídeňskou úmluvou na ochranu ozonové vrstvy](#) (sjednána v roce 1985). Na tuto úmluvu navazuje prováděcí [Montrealský protokol o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu](#), který upravuje ukončování používání chemických látek,

1 Více informací také tisková zpráva Komise: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_2189 nebo v publikaci „Ochrana ozonové vrstvy v České republice“ – dostupné zde: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/videnska_umluva_montrealsky_protokol_dokument/\\$FILE/OVM-OOVZvCR-20letMP-20191112.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/videnska_umluva_montrealsky_protokol_dokument/$FILE/OVM-OOVZvCR-20letMP-20191112.pdf)

kteřé ozonovou vrstvu poškozují. Protokol byl několikrát pozměněn, nejnovější [Kigalská změna](#) vyzývá k omezování částečně fluorovaných uhlovodíků. Montrealský protokol byl sjednán v roce 1987 a prozatím k němu přistoupilo 198 smluvních stran, včetně České republiky a Evropské unie.²

Na unijní úrovni jsou v současné době látky poškozující ozonovou vrstvu upraveny [nařízením Evropského parlamentu a Rady \(ES\) č. 1005/2009 ze dne 16. září 2009 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu](#), které by mělo být současným návrhem nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu zrušeno. Toto nařízení stanovilo pravidla pro výrobu, dovoz, vývoz, uvádění na trh, použití, znovuzískání, recyklaci, regeneraci a zneškodňování látek poškozujících ozonovou vrstvu, pro podávání informací o těchto látkách a pro dovoz, vývoz, uvádění na trh a použití výrobků a zařízení, které obsahují tyto látky nebo jsou na nich závislé.

Návrh nařízení o F-plynech by měl nahradit v současnosti platné [nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) č. 517/2014 ze dne 16. dubna 2014 o fluorovaných skleníkových plynech](#). Cílem tohoto nařízení bylo chránit životní prostředí snížením emisí fluorovaných skleníkových plynů. Toto nařízení proto mimo jiné stanovilo pravidla pro omezování úniků, používání, znovuzískávání a zneškodňování fluorovaných skleníkových plynů a související doplňková opatření.

Z hlediska cílů v oblasti snižování emisí návrhy nařízení navazují na to, že Komise v roce 2019 ve sdělení [Zelená dohoda pro Evropu](#) oznámila cíl do roku 2050 dosáhnout klimatické neutrality. Cíl snížení čistých emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % ve srovnání s úrovní z roku 1990 a cíl dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality byly následně kodifikovány v červnu roku 2021 v [Evropském právním rámci pro klima](#). Návrhy nařízení by měly také napomáhat splnění cílů [Pařížské dohody](#) přijaté v roce 2015 v rámci Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu, která stanoví cíl udržet nárůst průměrné globální teploty výrazně pod hranicí 2 °C oproti hodnotám před průmyslovou revolucí, případně usilovat o to, aby nárůst teploty nepřekročil 1,5 °C.

- **Obsah a dopad:**

- [Návrh nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu](#)

Návrh nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu obdobně jako stávající nařízení v úvodu stanovuje **obecné zákazy týkající se výroby, dovozu, uvádění na trh, použití látek poškozujících ozonovou vrstvu a obchodování s nimi** (čl. 4-5). Návrh dále obdobně jako ve stávajícím nařízení stanoví **výjimky ze zákazů** – například pro laboratorní použití nebo pro kritické použití halonu (čl. 6-14) - a uvádí podmínky pro uplatňování těchto výjimek. Zdůraznit je možné obecný zákaz používání nádob na jednorázové použití (článek 15).

Návrh nařízení dále **modernizuje a zjednodušuje systém licencí pro látky poškozující ozonovou vrstvu** a výrobky nebo zařízení, které obsahují tyto látky nebo jsou na jejich fungování závislé. Cílem je propojení

2 Plný přehled států lze najít zde: <https://ozone.unep.org/all-ratifications>

s jednotným portálem Evropské unie pro oblast celnictví, který umožní automatické celní kontroly každé zásilky. Návrh také vyjasňuje úlohu příslušných celních orgánů a orgánů dozoru nad trhem při provádění zákazů a omezení stanovených v navrhovaném nařízení (čl. 16-19).

Návrh nařízení dále upravuje **povinnosti související se snižováním emisí**. Povinnosti znovuzískání (za účelem zneškodnění, recyklace nebo regenerace) látek poškozujících ozonovou vrstvu obsažených v chladicích a klimatizačních zařízeních, tepelných čerpadlech, zařízeních s obsahem rozpouštědel, systémech protipožární ochrany nebo v hasicích přístrojích jsou převzaty ze stávající právní úpravy. Vlastníci budov a dodavatelé budou ovšem muset nově zajistit, aby se při rekonstrukčních, renovačních nebo demoličních činnostech, které vedou k likvidaci panelů s kovovým povrchem nebo pěn v laminátových deskách instalovaných v dutinách nebo zabudovaných konstrukcích, které obsahují pěny s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu, v co největší míře zabránilo emisím, a to znovuzískáváním pěn a látek, jež obsahují, za účelem opětovného použití nebo zneškodnění. Zakázáno je nově také až na výjimky zneškodňování halonů, aby byly pokud možno znovuzískány a opětovně použity, čímž by odpadla potřeba jejich budoucí výroby.

Komise by měla prostřednictvím vydáním aktu v přenesené pravomoci stanovit seznam výrobků a zařízení, u nichž se znovuzískání látek poškozujících ozonovou vrstvu nebo zneškodnění bez předchozího znovuzískání látek poškozujících ozonovou vrstvu považuje za technicky a ekonomicky proveditelné. (čl. 20-21).

Dále je v návrhu nařízení mírně rozšířena **povinnost podávání zpráv pro podniky**. Nově budou muset například podniky uvést u každé látky veškeré emise, včetně emisí souvisejících s výrobou, vedlejší výrobou, skladováním a přepravou (čl. 24 ve spojení s přílohou VI). Návrh také přidává tři nové sledované látky s cílem zajistit řádné sledování jejich výroby, použití a obchodování s nimi.

Oproti stávající úpravě jsou v návrhu nařízení uvedeny také některé změny v oblasti kontrol. **Kontroly** by se měly provádět na základě přístupu založeného na hodnocení rizik. Nově je v návrhu nařízení zavedeno, že kontroly se provádějí zpravidla neohlášeně (čl. 26). Nově jsou oproti stávající úpravě rovněž podrobněji upravena kritéria pro výši sankcí za porušení pravidel uvedených v nařízení (čl. 27).

Komisi je také nově svěřena pravomoc přijímat některé akty v přenesené pravomoci. Jedná se například o pravomoc Komise přijímat změny příloh, včetně příloh, které obsahují seznamy látek poškozujících ozonovou vrstvu (čl. 22 ve spojení s čl. 29).

Dále jsou součástí návrhu přílohy, které mimo jiné obsahují právě seznamy látek poškozujících ozonovou vrstvu a další upřesňující údaje.

Návrh nařízení o fluorovaných skleníkových plynech

Návrh nařízení stejně jako u stávajícího nařízení nejprve upravuje **pravidla pro omezování úniků F-plynů** (prevence vzniku emisí, kontroly těsnosti, systém detekce úniků a pravidla pro znovuzískávání). Oproti stávající úpravě dochází k některým úpravám, tak aby byla zajištěna lepší ochrana před úniky. Například dochází k rozšíření množství zařízení, u kterých musí

být provedena kontrola těsnosti. Povinnosti znovuzískávání fluorovaných skleníkových plynů se rozšiřují tak, aby se vztahovaly i na pěny v sendvičových panelech a laminované desky po vynětí z budov. Komise také může aktem v přenesené pravomoci přijmout seznam výrobků a zařízení, u nichž se považuje za technicky a ekonomicky proveditelné znovuzískání fluorovaných skleníkových plynů. Povinnost certifikace a školení by se nově vztahovala i na osoby, které pracují s alternativami fluorovaných skleníkových plynů (čl. 4-10).

Stejně jaké stávající právní úprava obsahuje návrh nařízení **omezení pro uvádění určitých výrobků a zařízení na trh**. Oproti stávající úpravě je seznam zakázaných výrobků a zařízení rozšířen. Nově se bude vztahovat například na instalaci a výměnu vymezených elektrických spínacích zařízení nebo přenosných tepelných čerpadel. Výrobky a zařízení, které byly nezákonně uvedeny na trh, nesmějí být následně použity, dodány nebo poskytnuty jiným osobám v Unii za úplatu či bezplatně ani vyvezeny (čl. 11 ve spojení s přílohou IV). Navržen je také zákaz nádob na jedno použití. Upravena jsou také pravidla pro označování (čl. 12).

Návrh dále stanoví harmonogram snížení výroby částečně fluorovaných uhlovodíků³ v souladu se závaznými pravidly Montrealského protokolu - např. v období od 1. ledna 2036 dále bude výroba omezena na 15 % ročního průměru produkce výrobce v letech 2011-2013 (čl. 14-15 ve spojení s přílohou V).

Návrh nařízení stanoví pro další roky harmonogram snižování množství částečně fluorovaných uhlovodíků uváděných na trh, a to stanovením individuálních množství limitů (kvót) pro výrobce a dovozce. Stejně jako u stávajícího nařízení je uvádění částečně fluorovaných uhlovodíků na trh povoleno pouze v rozsahu, v jakém Komise výrobcům a dovozcům kvóty přidělila. Návrh nicméně obsahuje také výčet výjimek, u kterých je uvádění na trh možné bez přidělení kvót; na rozdíl od nyní platného nařízení nicméně mezi výjimky není řazena výroba inhalátorů pro podávání složek léčivých přípravků (čl. 16-19 ve spojení s přílohou VII).

Komise plánuje zřídit **elektronický systém pro správu systému kvót, udělování licencí na dovoz a vývoz a podávání zpráv, který bude propojen s jednotným portálem EU pro cla** (čl. 20-21). Přes elektronický systém by probíhalo také podávání zpráv podniky. Oproti stávající úpravě dochází k rozšíření povinnosti podávat zprávy, například o výrobce inhalátorů (čl. 26).

Návrh nařízení stanovuje jako podmínku obchodu platnou licenci, která se v případě dovozu a vývozu předkládá celním orgánům (čl. 22). Návrh rovněž objasňuje úlohu celních orgánů a orgánů dozoru nad trhem při prosazování kontrol obchodu, které jsou v něm stanoveny (čl. 22-25).

Návrh také upřesňuje případy, kdy je vyžadována výměna informací a spolupráce s příslušnými orgány v rámci členského státu, jakož i mezi

³ Fluorované uhlovodíky začaly být používány především jako náhrada za zakázané látky, které poškozovaly ozonovou vrstvu. Používají se v chladírenských a klimatizačních zařízeních, dále také jako hnací plyny v průmyslových aerosolech nebo pro výrobu inhalátorů pro léčbu astmatu. Více informací například zde: https://www.irz.cz/sites/irz.cz/files/latky/Fluorovane_uhlovodiky_Karta_latky_11012019.pdf

členskými státy a s příslušnými orgány třetích zemí. Návrh rovněž zavádí pro příslušné orgány povinnost kontrolovat soulad podniků s nařízením na základě hodnocení rizik a v případě, že jsou k dispozici konkrétní důkazy (čl. 28 a 29). Oproti stávající úpravě jsou podrobněji upraveny podmínky pro udělování sankcí (čl. 31). Dále jsou součástí návrhu [přílohy](#), které mimo jiné obsahují seznamy fluorovaných skleníkových plynů.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Dopad na státní rozpočet se nepředpokládá. V souvislosti s přijetím obou nařízení lze očekávat nutnost novelizace zákona č. 73/2012 Sb., o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda návrh nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu až na několik výjimek obecně podporuje. Vláda nepodporuje zejména některá zmocnění Komise k vydání aktů v přenesené pravomoci, například pravomoc Komise měnit seznam výjimek kritických použití halonů. Vláda dále nesouhlasí s pravomocí Komise měnit přílohy č. I a II, kde jsou uvedeny látky poškozující ozonovou vrstvu. Vláda má výhrady také ke způsobu vymáhání zákazu jednorázových lahví a má spíše rezervovaný postoj k nové povinnosti znovuzískávání regulovaných látek z izolačních pěn.

Návrh nařízení o F-plynech vláda považuje za značně ambiciózní a jako celek jej podporuje s některými výhradami. Vláda se například domnívá, že harmonogram snížení výroby a spotřeby nastavený v návrhu nařízení nereflektuje aktuální situaci v souvislosti s válkou na Ukrajině a významný nárůst poptávky po instalaci tepelných čerpadel namísto plynových kotlů. Vláda má také spíše rezervovaný postoj k nové povinnosti znovuzískávání fluorovaných skleníkových plynů z izolačních hmot ve stavebnictví. Vláda se také staví rezervovaně k návrhu zavedení povinnosti znovuzískávání F-plynů z dalších výrobků a zařízení, které určí Komise aktem v přenesené pravomoci.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Oba návrhy jsou momentálně projednávány v přípravných orgánech Rady. V Evropském parlamentu je k projednání [návrhu nařízení o látkách poškozujících ozonovou vrstvu](#) i [návrhu nařízení o fluorovaných skleníkových plynech](#) příslušný Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin.

Zpracovala Mgr. Tereza Gajdová, odborná konzultantka Parlamentního institutu Kanceláře PS PČR.